

În căutarea sighetenilor din diaspora

Absolventă a Liceului Regele Ferdinand din Sighet și a Universității București – Facultatea de Informatică, Ella Maria Kadas, a ales într-un final Berlinul ca spațiu pentru împlinire profesională. Berlinul îi fusese „destinat” încă din studenție, când a urmat un an la Freie Universität Berlin – Germania printr-o bursă Erasmus unde și-a cunoscut îndrumătorul de master și mai târziu de doctorat, iar la finalizarea studiilor universitare s-a întors în Berlin la aceeași facultate pentru a face masterul în informatică și matematică cu o bursă DAAD. La finalul masterului, Ella a aplicat pentru un proiect de practică în urma căruia i s-a oferit șansa de a face doctoratul într-un mare centru medical – universitar al capitalei Germaniei (Charité – Universitätsmedizin Berlin) și se ocupă cu dezvoltarea de metode și algoritmi pentru procesarea imaginilor medicale în cadrul departamentului de neuroimunologie (<http://www.neurodial.de>).

Când i se face dor de Munții Maramureșului, dă o fugă până acasă și împreună cu părinții – pasionați de drumețiile montane – își încarcă bateriile cu aerul pur al zonei noastre. Am întâlnit-o pe Ella în luna august, când venise acasă pentru o ascensiune de week – end.

Am reușit să discutăm și să abordăm câteva subiecte care pot contura profilul succesului pe fond germano - european, „ușor” de adoptat de orice tânăr dispus la muncă și la anumite sacrificii.

Ion Mariș (IM):

Ella Maria Kadas, cât de puternică ești sau te simți, ținând cont că ai ales capitala – motor a țării celei mai importante din Uniunea Europeană?

Ella Maria Kadas (EMK):

Cred că există o imagine exterioară a Berlinului și imaginea care se conturează după un anumit timp locuind aici. Pentru germani, Berlinul nu este Germania. Cam așa ar suna traducerea directă pe care ați primi-o de la un cetățean german. Pentru mine, care am călătorit prin mai multe capitale europene, Berlinul este unul dintre orașele care pare să aibă cel mai puțin acel caracter de capitală. Este greu de explicat, pentru că această caracterizare nu este dintr-un punct de vedere negativ. Dimpotrivă, este un oraș verde cu multe parcuri și lacuri, relaxat, care

are foarte multe de oferit, de la evenimente culturale (muzee, teatru, concerte, festivaluri de film, de fotografie, de muzică) până la o gamă foarte variată de activități cu teme politice, dar și de distracție (cluburi și baruri ascunse). Aș putea spune că acest oraș este foarte dinamic, cu multe fațete, deschis, în sensul în care, multe inițiative și idei devin realitate pentru că există o infrastructură organizațională care face acest lucru să fie mult mai ușor realizabil. A devenit în ultimii ani și un oraș cu un mediu de continuă creștere a start-up-urilor, ceea ce atrage o mulțime de oameni interesanți. Bineînțeles, este și orașul în care societatea civilă este foarte activă și este de multe ori primul loc unde se pot observa (prin demonstrații, evenimente politice) direct reacțiile la evenimentele politice actuale.

IM:

Describe-ne, te rog, succint, jobul tău berlinez.

EMK:

Lucrez la un centru de cercetare în departamentul de neurologie, în grupul condus de Prof. dr. Friedeman Paul, la spitalul universitar Charité din Berlin, în procesare de imagini medicale. În cadrul acestui grup alcătuit din cadre medicale, asistenți medicali și studenți de medicină care își fac doctoratul la noi, fac parte dintr-un subgrup alcătuit din studenți de doctorat și post-doctorat, care vin din domenii foarte diferite (ceea ce e și punctul nostru forte), medicină-fizică, fizică, bio-informatică, inginerie medicală, matematică, care se ocupă cu procesarea datelor, analiza statistică, dezvoltarea sau îmbunătățirea metodelor de achiziționarea a datelor, numit Neurodiagnostic Laboratory (<http://www.neurodial.de>), atât pe partea de aparat vizual, dar și în procesarea imaginilor de MRT, și pe dezvoltarea a noi metode pentru analiza deficiențelor motrice și cognitive. Focusul nostru este pe cercetarea Multiplei scleroze, dar și a altor boli neurologice precum Neuromyelitis optica, Alzheimer, Parkinson. Eu mă ocup în special cu imagini 3D ale retinei obținute cu o tehnologie nouă, deoarece retina ca parte din sistemul nervos central se comportă ca o reflexie a mecanismelor ce se derulează în creier.

IM:

Cum arată anturajul tău într-o societate germană, foarte... „rece”,?

EMK:

Spre norocul meu, locuiesc într-un oraș, care după cum am menționat, nu este tocmai caracteristic acestei societăți „reci”, mai degrabă este un amalgam foarte eterogen de culturi, de aceea și anturajul meu este compus din persoane aparținând de diverse țări (și nu doar europene). În ceea ce privește prietenii mei germani, într-adevăr m-a ajutat mult faptul că am știut să vorbesc limba, chiar dacă nu atât de bine la început, dar asta nu m-a intimidat.

Într-adevăr este mult mai dificil a lega prietenii aici, pentru că durează mult mai mult față de alte culturi care sunt mai apropiate de cea română (cum ar fi de exemplu în Spania, Italia, sau culturi din America de Sud), și aparent forma directă de exprimare a germanilor poate câteodată să pară chiar dură pentru un român. În general ține de personalitatea fiecăruia de a se adapta la noi condiții. Din momentul în care am înțeles cel puțin o parte a acestei culturi, experiența mi-a arătat că merită efortul mai îndelungat decât în mod obișnuit pentru a începe și susține o prietenie aici, pentru că am avut norocul să întâlnesc oameni deosebiți.

IM:

Urmărești, participi la viața culturală a Berlinului?

EMK:

Pot să spun că de multe ori e greu de ales între numeroasele opțiuni pe care le-aș avea aproape în fiecare zi. După atâția ani în acest oraș am avut ocazia să cunosc oameni care se ocupă de cercuri literare, de evenimente gen festivaluri de fotografie, muzică, film, teatru, dans. Acestea sunt de obicei evenimente de diverse mărimi, câteodată desfășurându-se doar în spații mici, sau la nivel de cartier, însă organizate de oameni entuziaști și motivați de a prezenta ceva de calitate.

IM:

Marea majoritate a europenilor și-ar dori nivelul de trai al germanilor. Există oare o „rețetă” germană pentru un sistem socio-economic performant?

EMK:

Nu prea cred în rețete pentru că nici această societate nu e perfectă, însă există anumite calități/trăsături care ar putea intra ca „ingrediente” importante de luat în considerare pentru o „bună rețetă”: perseverența și în special ideea de a „construi” ceva durabil (cum ar fi un proiect cultural, sau de cercetare) și de a nu marșa doar la câștigul direct, imediat, un mod practic de a plănuși și a gândi, o definiție destul de clară a „binelui” și a regulilor, și mai ales un sentiment puternic de ceea ce reprezintă bunul comun (acel sentiment de a avea grijă de fiecare lucru care aparține tuturor).

IM:

Este Germania liderul potrivit pentru Uniunea Europeană?

EMK:

În momentul de față ar fi greu de nominalizat o altă țară care s-ar potrivi mai bine. Eu cred că acest concept „Uniunea Europeană” ar trebui regândit. E greu de a dicta un anumit set de reguli anumitor țări când acestea nu sunt deloc potrivite la cultura respectivă, sau de a susține superioritatea unei metode față de altele. În general cred că Uniunea Europeană mai are multe de învățat, și de aceea, a susține că modelul german e calea de urmat nu este tocmai corect.

IM:

Cât de mare-i „distanța” dintre Sighet și Berlin?

EMK:

Pentru mine care mă întorc în mod repetat acasă nu a fost așa de vizibilă această distanță, doar în momentul în care am venit cu prieteni din străinătate am remarcat cât de multe lucruri sunt atât de diferite față de conceptul de „normal”, începând cu lucrurile cele mai simple (de ex. felul în care achiziționezi o călătorie pe un mijloc de transport).

IM:

Crezi în... globalizare?

EMK:

Cred că e deja de mult timp parte din viața noastră. În mod ironic de exemplu a devenit din ce în ce mai dificil de a merge la Sighet cu ceva nou din Berlin (mal ales de când avem LIDL ☹). Acum trebuie să cauți prin magazinele turcești, vietnameze, thailandeze din Berlin ca să mai poți surprinde cu ceva deosebit pe cei de acasă.

IM:

Unde se află România în domeniul cercetării, al IT –ului?...

EMK:

Sincer, sunt plecată de 8 ani din România și nu am urmărit dezvoltarea în domeniul IT-ului. În ceea ce privește cercetarea știu că mai avem ceva de recuperat.

IM:

lubești natura, iubești munții, îți place să călătorești. Ce alte pasiuni mai ai?

EMK:

Fotografia. Am avut ocazia să cunosc o pictoriță, membră a artiștilor plastici din România, în timpul facultății, în București, care m-a ajutat să organizez prima mea expoziție acolo. Am continuat cu această pasiune și în Berlin, unde am avut deja alte două expoziții de grup și contacte cu fotografi renumiți dar și cu persoane pasionate de această artă.

IM:

Avem talente, avem idei, suntem (unii!) harnici... ce ne lipsește nouă, românilor, pentru a atinge performanțele „vesticilor”?

EMK:

Mai multă încredere și respect față de ceilalți, cred, dar și dorința de a face lucrurile corect.

IM:

În ce condiții ai lua în considerare o ofertă de muncă din România?

EMK:

Probabil doar în momentul în care mi-ar oferi șansa de a continua să călătoresc în mod regulat în străinătate. Sincer, momentan sunt mai mult atrasă de a descoperi și alte colțuri ale lumii, decât să mă întorc pe meleagurile natale.

IM:

Preferi în general drumul sigur sau te tentează și căile nebătătorite?

EMK

: Căile nebătătorite au avut mereu un farmec deosebit și până acum am avut noroc și o intuiție destul de bună de a face alegeri reușite, deși de multe ori a fost un salt în necunoscut.

IM:

Cum sunt tinerii din generația ta? Optimiști, pesimiști, blazati, nestatornici, etc.? Descrîe-i, te rog!

EMK:

Foarte diferiți. Pentru mulți e destul de greu în a pregăti acel model ideal de viață care să arate ca un CV impecabil pentru jobul de vis. Concurența e foarte mare pentru că foarte mulți învață cel puțin 2, 3 limbi străine, au făcut practici prin străinătate, se angajează ca voluntari în proiecte sociale și totuși nu e de ajuns, pentru că ar fi nevoie poate de încă ceva în plus pentru a ieși în evidență. De aici și o oarecare nesiguranță cu privire la viitor. Însă chiar și aici există mai multe direcții: tineri care trăiesc cu un fel de stres continuu și cei care se avântă și mai îndârjiți în marea de alternative. În același timp există tot mai mult un fenomen de decelerare, de oameni care se opun acestui curent de continuă... alergare. De aici și modele noi, vizând conceptul clasic de muncă sau de spațiu pentru birouri, dar și acel echilibru job vs. viața personală.

Tinerii din generația mea sunt mult mai conștienți de sine, mult mai curajoși în a-și asuma riscuri, de a lua inițiativa și de a se mișca prin lume (cu proiecte, job), mult mai interesați de problemele sociale din jur, mult mai angajați în a lua parte la evenimentele politico-sociale și mult mai critici cu privire la informația recepționată, la anumite trenduri, știri, probleme. În același timp se întrebă mai mult despre viața și direcția ei, sensul ei dacă e să o numim așa.

IM:

Ne va deforma spiritul virtualizarea excesivă a vieții?

EMK:

Nu cred că există acest pericol. Sunt desigur multe discuții pe această temă și articole, însă această virtualizare face parte din generația noastră și a adus, ca orice schimbare, aspecte pozitive și negative.

IM:

Cât de importantă este schimbarea, noul, în viața personală?

EMK:

Cred că schimbarea este unul dintre lucrurile esențiale pentru formarea personală, și definitiv, cel mai efectiv proces de a se găsi pe sine pentru un individ. Din păcate de multe ori frica de schimbare și o oarecare complacere în comoditatea proprie (poate combinată cu nemulțumirea de sine) împiedică multe persoane de a porni pe această cale. În același timp există un efect special de satisfacție personală în momentul în care ne confruntăm cu noul, cu schimbarea, și prin urmare crește încrederea în sine, toleranța și înțelegerea față de multe aspecte, și o oarecare atitudine că „orice se întâmplă va fi bine”, care e de neprețuit.

Sunt convinsă că fiecare dintre noi avem un rol și cred că e una dintre „challenges” de a găsi acel sens (și nu mă refer într-un mod filozofic), în special în aceste timpuri în care sunt promovate atâtea „cele mai bune căi de urmat” pentru a găsi acel „ceva”.

IM:

Ce părere ai despre valul migraționist ce vizează în aceste zile Germania?

EMK:

Este un subiect complex, care arată din nou cât de nehotărâtă e Uniunea Europeană, și mai ales, privind evoluția și în Germania pe plan politic, cât de dificil este de ajuns la un consens în ceea ce privește un plan concret de abordare a acestui subiect. Există însă și aspecte pozitive, deși organizațiile de aici responsabile pentru prelucrarea datelor imigranților sunt suprasolicitate deja de mult, sunt multe persoane private care cu ajutorul tehnicii moderne, apps și crowd founding au reușit să adune sume considerabile și să-i ajute în mod concret prin donații directe de pachete ce conțin strictul necesar pentru iarnă, sau pur și simplu cu apă, vara mai ales, pe cei care stăteau la coadă în fața instituțiilor care se ocupă cu prelucrarea datelor. În general oamenii sunt deschiși și dispuși să ajute în măsura posibilităților.

Desigur există și un segment care este împotriva acestei „islamizări” a vestului, cum se exprimă. Din mass-media însă reiese cât de diferită este această temă și din punctul de vedere al imigranților. Mulți își doresc o viață mai bună aici, Germania este considerată încă drept o țară în care sunt șansele cele mai bune de trai, însă, vorbind despre refugiații din Siria, mulți dintre ei își doresc să se reîntoarcă în țara de origine în momentul în care situația de acolo se va îmbunătăți.

IM:

Pentru ce muncești? Ce-ți dorești să ți se „întâmpole” – spre exemplu - în următorii cinci ani?

EMK:

Am rămas destul de constantă în dorințele mele, pe plan profesional cel puțin. Am ales

cercetarea în medicină pentru că doresc să contribui la îmbunătățirea calității vieții. Deși e un drum lung și deseori nu se vede tocmai rezultatul dorit (așa e din pacate în cercetare) am ajuns cel puțin cu câțiva pași mai departe în această direcție. Momentan, am început cu trei colegi din grupul nostru să lucrăm la un proiect care ne va solicita cel puțin următorii 3 ani, poate 5, e marea noastră speranță că vom reuși într-adevăr să contribuim la ajutarea în diagnosticare a anumitor boli neurodegenerative. Este în mod sigur un țel mare, dar credem că avem șanse destul de bune să-l realizăm.

IM:

Mulțumesc pentru interviu Ella și te rog să ne spui ceva... „încurajator”, nouă, sighetenilor.

EMK

: Știu că nu este o opinie obiectivă, însă Sighetul și meleagurile de acasă au rămas pentru mine un loc aparte. Poate că e o imagine mai romanțată desigur, mai ales pentru că ține de copilărie și adolescență, însă am un mare respect pentru prietenia pe care o întâlnesc aici în oameni, pentru frumusețile naturii și pentru că am crescut într-un mediu cu atâtea culturi. Știu că și în facultate eram invidiată că vin din Maramureș, și chiar și aici în Berlin am trezit mult interes pentru a face o călătorie în România cu colegii din grupul de cercetare. Din păcate, drumul e destul de lung și încă durează mult să te deplasezi dintr-un loc în altul, ceva ce regret mereu, mai ales că nu se văd îmbunătățiri majore în acest domeniu.

Ion Mariș